

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ БЛАГОЕВГРАД

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 7.4. Обществено здраве (Логопедия), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ., бр. 1/04.01.2022 г.

Рецензент: доц. д-р Миглена Иванова Симонска-Цацова

Кандидат: гл. ас- д-р Елка Георгиева Горанова

Със Заповед № 420/28.02.2022 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”, на основание чл.4, ал. 2 от ЗРАСРБ съм определена за член на научното жури за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 7.4. Обществено здраве (Логопедия) с единствен кандидат гл. ас. д-р Елка Георгиева Горанова.

I. Кратки биографични данни за кандидата

Елка Георгиева Горанова е родена на 08.04.1969 г. в гр. Дупница. През 1988 г. завършва средно образование в ТИ „Иван Илиев“, гр. Благоевград. През 1995 г. завършва образователна степен „Магистър“ по Специална педагогика (специализация Логопедия) в ЮЗУ „Н. Рилски”, гр. Благоевград. От 1995 г. до 2001 г. работи като логопед в VIII СОУ „Арсени Костенцев“, гр. Благоевград. От 2004 г. до 2017 г. е назначавана като асистент и старши асистент в Катедра „Логопедия“ на ЮЗУ „Н. Рилски“. През 2016 г. придобива ОНС „Доктор“ професионално направление 7.4. Обществено

здраве (Логопедия). От 2017 г. до настоящия момент е главен асистент по Логопедия в професионално направление 7.4. Обществено здраве към катедра „Логопедия“ на Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ в ЮЗУ „Н. Рилски“.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Цялостната научна продукция на гл. ас. д-р Елка Горанова се състои от 40 публикации и 30 участия на национални и международни научни форуми. Тя участва в обявения конкурс с 16 научни труда, публикувани след придобиване на ОНС „Доктор“, шест от които на английски език. Прави впечатление, че по-голяма част от публикациите (11 на брой) са самостоятелни, останалите 5 са в съавторство, а една от тях е в издание, индексирано в SCOPUS и Web of Science. Важно е да се подчертае, че са предоставени една монография, една глава от колективна монография, книга по дисертационен труд, учебно пособие пет статии в реферирани списания и седем публикувани доклади от национални и международни конференции. Д-р Горанова е предоставила доказателство за шест цитирания, от които две в SCOPUS и Web of Science, и едно в монография. За периода след придобиване на ОНС „Доктор“ кандидатът участва в пет национални и два международни проекта.

Предоставените от гл. ас. д-р Елка Горанова научни трудове, цитирания и участия в проекти отговарят на минималните научни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, съгласно чл. 26 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 1а и Приложение към чл. 1а, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (Ново - ДВ, бр. 56 от 2018 г., в сила от 06.07.2018 г.; изм. и доп., бр. 15 от 2019 г.) и на Правилника за прилагане

на Закона за развитие на академичния състав в Република България на Югозападен университет „Неофит Рилски“.

По-голямата част от публикациите на Елка Горанова са в областта на нарушенията на плавността на речта. В тях се предоставят данни относно значими за нозологичната единица фактори, като специфични симптоми, критерии за диагностика и терапевтични подходи. Една от тях е книгата по дисертационен труд на тема „Модел за комплексно логопедично и функционално изследване, характеризирание и диференциране на видове и подвидове плавностни нарушения на речта“, в която представя алгоритъм за цялостно изследване на нарушената плавност на речта. Моделът може да се определи като иновативен, поради включването в диагностиката на заекването измерване на следните физиологични фактори: дихателен ритъм, сърдечна честота и кожно-гальванична проводимост. Чрез приложението на съвременни технологии за измерване на посочените физиологични фактори тя установява, че вариабилността на сърдечната честота при лицата със заекване е индикатор за дисбаланс в автономната регулация по време на говорна продукция.

Изучаването на физиологичните особености на лицата заекване провокира Горанова да прилага и да докаже ефективността от използването на едни от най-съвременните подпомагачи логопедичната диагностика и терапия технологични средства – Биофийдбек, базирани на принципа на биологичната обратна връзка (3.1, 7.1, 8.1, 8.2., 8.3., 8.4., 8.5., 8.8., 8.9., 8.10., 9.1). Въпреки, че в научната литература съществуват публикации, доказващи приложението на редица Biofeedback технологии, този подход не е особено популярен у нас при хронично заекване. Публикуваните данни от проведени изследвания доказват, че представените технологии за диагностика на физиологичните фактори могат да подпомогнат, под формата на биологична обратна връзка, процеса на терапия. По този начин се контролират и анализират физиологични сигнали, а логопедът и клиентът

в реално време могат да следят и да повлияват със специфични терапевтични методи неплавната реч. През последните две години човечеството бе изправено пред множество предизвикателства, свързани с COVID-19. Логопедите също трябваше да намерят пътища за подпомагане на терапията на комуникативните нарушения. Един от тях е телепрактиката. Две от публикациите на гл. ас. Горанова са насочени към внедряването на телепрактика при заекване и проучване на възможностите за провеждане на дистанционен биофийдбек тренинг при терапия на лице със заекване със сензор за домашна употреба "iFeel Bluetooth HRV" под супервизията на терапевт, което е доказателство за иновативността в нейните изследвания (8.9., 8.10.).

За съжаление у нас терапията на заекването при подрастващи и възрастни лица не е обект на подпомагане от здравноосигурителни, социални или други финансови фондове, което рязко ограничава възможностите им да получат адекватна логопедична помощ. Това ограничава и разработването на научно базирани терапевтични програми и методи. До настоящия момент са налице две значими изследвания на терапия при възрастни лица със заекване, проведени в Югозападния университет: подход за неизбягване на заекването на Van Riper с публикувани данни от Д. Георгиева и програмата на La Trobe Intensive Prolonged Speech Program, основаваща се на техниката за удължена реч, приложена от Р. Стоилова и Д. Георгиева. В монографията „Комплексна логопедична и функционална терапия на заекване при възрастни лица“ Елка Горанова предлага цялостна програма за терапия на заекване при възрастни лица, чрез която да се редуцират не само неговите видими симптоми, като блокажи, повторения, удължавания, но и такива невидими за околните прояви, като нарушено дишане, ускоряване на сърдечния ритъм, вазомоторни реакции и др. Чрез проследяване от 9 месеца след терапията,

тя доказва положителна динамика за устойчиво намаляване на степента на тежест на заекване.

Научните интереси и публикации на д-р Елка Горанова са насочени и към изучаване на афазите. „Възстановяване на речта при сензорни форми на афазия“ е учебно пособие, насочено към терапията на нарушените езиковите функции при афазия. В ръководството са представени и най-популярните школи, свързани с възстановяването на езиковите функции при афазии, доказали своята ефективност с разработените подходи, методи, програми и технологии. Безспорно най-съществената и с ценен практико-приложен аспект е частта, в която Елка Горанова предлага терапевтична методика, която е базирана на собствен клиничен опит в Центъра по логопедия към ЮЗУ „Неофит Рилски“. За всеки един от етапите на терапевтично въздействие са посочени целите на приложение на отделните методи, които са много добре обосновани, а инструкциите са написани ясно и разбираемо. Изключително полезни са приложенията към посочените методи, чието съдържание се базира на доказателствата от практиката на авторката. Като обогатителен елемент на методиката може да се посочи и описанието на метода на мисловните карти, който е много ефективен и може да се използва като основен при амнестична афазия.

В цялостната научна продукция на гл. ас. д-р Елка Горанова е налице висока информираност относно научните постижения в световен аспект, върху част от които тя се базира за провеждане и сравнителен анализ на собствените си изследвания. Публикациите са отличават с висок научен стил, а хипотезите на научните изследвания са доказани или отхвърлени от правилно подбрани статистически методи, допълнени от богат качествен анализ и множество изводи и препоръки за практиката. Посочените цитирания са доказателство за влиянието на публикациите в научната общност и за разпознаваемостта на автора.

Изследователските умения на кандидата проличават и от участието ѝ в образователни и научни проекти като "Внедряване на помощни средства за подобряване на говорното дишане при лица с комуникативни нарушения", "Използване на подпомагаща и алтернативна комуникация в рехабилитационния процес на деца с комуникативни нарушения", EMRFA, "Evidence Based Practice – Research Methods to Measure Intervention Efficacy" - COST Action, Erasmus + и др.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Основавайки се на предоставените от кандидата материали, мога да обобща следните основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност:

1. Приноси в научната дейност

- Разработване на Компютъризиран метод за събиране, първоначална обработка и автоматично изчисляване на всичките 147 логопедични параметри за 5 говорни задачи при лица със заекване (6.1., 8.3.)
- Доказване, че вариабилността на сърдечната честота е индикатор за дисбаланс в автономната регулация по време на говорната продукция при лицата, които заекват(6.1., 8.3.)
- Чрез прилагането на биофийдбек технологиите се наблюдават положителни промени в начина на дишане, сърдечния ритъм, нивото на стрес и тревожност (3.1)

2. Приноси в научно-приложната област

- Разработване на собствена методика за повлияване на нарушената плавност при възрастни лица които заекват (3.1)
- Внедряване в логопедичната практика на Биофийдбек технологиите при терапия на заекване (3.1, 7.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10.)

3. Приноси в научно-приложната и преподавателската дейност

- Апробираната в български условия диагностична батерия ЕС301 е надеждна и ефективна за оценяване на способността на афатиците да се справят с ежедневни ситуации (21)
- Практическо помагало за терапия при сензорни форми на афазия за логопеди и студенти (21)
- Приложение на Биофийдбек в терапията на заекване и обучението на студентите (3.1, 7.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10.).

Основната част от приносите могат да се определят като самостоятелно постигнати (3.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10, 21), а съвместните публикации и постигнатите резултати са доказателство за уменията на кандидата да работи в екип.

IV. Критични бележки и препоръки

Представените материали са доказателство за богат изследователски и преподавателски опит. Критичната ми бележка е насочена към обема на анализа в труда „Комплексна логопедична и функционална терапия на заекване при възрастни лица“ – богатият емпиричен материал предполага по-разширена дискусия. Затова препоръчвам на кандидата да продължи с приложението на Биофийдбек технологиите при терапия на заекване и да разшири качествения анализ над получените резултати.

V. Заключение

Кандидатът за заемането на академичната длъжност „доцент“ притежава високи изследователски качества с необходимата публикационна продукция и приноси. Има богат преподавателски и административен опит в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Въз основа на гореизложеното, давам цялостна положителна оценка за научната и преподавателска дейност на гл. ас. д-р Елка Георгиева Горанова за заемането на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве (Логопедия) към Факултет

„Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на Югозападен университет
„Неофит Рилски – Благоевград.

Дата: 20.04.2022 г.

Рецензент:
доц. д-р М. Симонска-Цацова

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ ·НЕОФИТ РИЛСКИ· БЛАГОЕВГРАД

REVIEW

of the submitted scientific works for participation in the competition for the academic position of Associate Professor in the professional field 7.4. Public Health (Logopedics), announced by SWU "Neofit Rilski" in State Gazette, Issue 1 / 04.01.2022

Reviewer: Assoc. Prof. Miglena Ivanova Simonska-Tsatsova, PhD

Candidate: Chief Assist. Prof. Elka Georgieva Goranova, PhD

By Order № 420/28.02.2022 of the Rector of SWU "Neofit Rilski", based on art. 4, para 2 of the ADASRB, I have been appointed as a member of the scientific jury under the procedure for the academic position of "Associate Professor" in the professional field 7.4. Public Health (Logopedics) with the only candidate Chief Assistant Professor Elka Georgieva Goranova, PhD.

I. Brief biographical data of the candidate

Elka Goranova was born on April 8, 1969 in the town of Dupnitsa. In 1988 she graduated at High School of Economics "Ivan Iliev", Blagoevgrad. In 1995 she graduated with a Master's degree in Special Education (specialization Logopedics) at SWU "N. Rilski", Blagoevgrad. From 1995 to 2001 was worked as a speech therapist at VIII School "Arseni Kostencev", Blagoevgrad. From 2004 to 2017 she worked as an Assistant professor and Senior Assistant professor at Department of Logopedics, SWU "N. Rilski". In 2016 she defended her doctoral

dissertation and obtained educational and scientific degree “Doctor” in Professional field 7.4. Public Health (Logopedics). Since 2017 to the present, she has worked as a Chief assistant professor in Logopedics in Professional field 7.4. Public Health (Logopedics) at Department of Logopedics, Faculty of Public Health, Health Care and Sport at SWU “Neofit Rilski”.

II. Characteristics of the scientific and scientific-applied production of the candidate

The overall scientific production of Chief Assistant Professor Elka Goranova, PhD consists of 40 publications and 30 participations in national and international scientific forums. She participates in the announced competition with 16 scientific papers published after the acquisition of Educational and Scientific Degree "Doctor", six of which in English. It is noteworthy that most of the publications (11 in number) are independent, in the other five she is a co-author, and one article is published in a journal indexed in SCOPUS and Web of Science. It is important to emphasize that one monograph, one chapter of a collective monograph, a book based on dissertation work, a handbook, five articles in refereed journals and seven published papers from national and international conferences are provided. Dr. Goranova has provided evidence of six citations, two of them in journals referred in SCOPUS and Web of Science, and one in a monograph. For the period after obtaining the doctoral degree the applicant has participated in five national and two international projects.

The scientific papers, citations and participation in projects provided by Chief Assistant Professor Dr. Elka Goranova meet the minimum scientific requirements for the academic position “Associate Professor” in the area of higher education 7. Health Care and Sport, professional field 7.4. Public Health, according to art. 26 of the Act on Development of the Academic Staff in Republic of Bulgaria, Art. 1a and Annex to Art. 1a, para. 1 of the Regulations for the

Implementation of the Law for Development of the Academic Staff in Republic of Bulgaria (New SG 56/2018, I force from 06.07.2018; am. and supl., SG 15/2019) and the Additional regulations for implementation of the Law for Development of the Academic Staff in Republic of Bulgaria of South-West University "Neofit Rilski".

Most of Elka Goranova's publications are in the field of fluency disorders. They provide data on significant factors relevant to fluency disorders, such as specific symptoms, diagnostic criteria and therapeutic approaches. One of them is the book of dissertation "Model for complex speech therapy and functional evaluation, characterization and differentiation of types and subtypes of fluency disorders", which presents an algorithm for a comprehensive assessment of disfluency. The model can be defined as innovative due to the inclusion in stuttering assessment the measurement of the following physiological factors: respiratory rate, heart rate and galvanic conductivity. Through the application of modern technologies for measuring these physiological factors, she found that the variability of heart rate in people with stuttering is an indicator of imbalance in autonomous regulation during speech production.

The study of the physiological characteristics of stuttering provokes Goranova to apply and to prove the effectiveness of using one of the most modern technological tools supporting speech therapy assessment and treatment - Biofeedback, based on the principle of biological feedback (3.1, 7.1, 8.1, 8.2., 8.3., 8.4., 8.5., 8.8., 8.9., 8.10., 9.1). Although there are publications in the scientific literature proving the application of a number of Biofeedback technologies, this approach is not very popular in our country regarding the chronic stuttering. Published data from her studies show that the presented Biofeedback technologies for the assessment of physiological factors can support the process of therapy. In this way, physiological signals are controlled and analyzed, and the speech therapist and the client can monitor and influence non-fluent speech in real time with specific therapeutic methods. In the last two years,

humanity has faced many challenges related to COVID-19. Speech therapists also had to find ways to support the treatment of communication disorders. One of them is Telepractice. Two of publications of Chief Assist. Prof. Goranova are aimed at the implementation of Telepractice in stuttering treatment and to explore the possibilities for online biofeedback training in the treatment of a person with stuttering with a sensor for home use "iFeel Bluetooth HRV" under the supervision of a therapist, which is evidence of innovation in her research (8.9., 8.10.).

Unfortunately, in our country the treatment of stuttering in adolescents and adults is not supported from health insurance, social or other financial funds, which severely limits their ability to receive adequate speech therapy. This also limits the development of evidence-based therapeutic programs and methods. Nowadays there are two significant studies of stuttering treatment in adults at South-West University: the Van Riper Stuttering Avoidance Approach published by D. Georgieva and the La Trobe Intensive Prolonged Speech Program based on the Prolong speech technique given by R. Stoilova and D. Georgieva. In the monograph "Complex speech therapy and functional therapy of stuttering in adults" Elka Goranova offers a comprehensive program for the treatment of stuttering in adults, which reduces not only its visible symptoms, such as blocks, repetitions, prolongations, but also invisible to the people around manifestations, such as impaired breathing, accelerated heart rate, vasomotor reactions, etc. By follow-up for 9 months after therapy, it demonstrated positive dynamics for a sustained reduction in the severity of stuttering.

The scientific interests and publications of Dr. Elka Goranova are also focused on aphasia. "Speech recovery in sensory forms of aphasia" is a handbook aimed at the treatment of impaired language functions in aphasia. The handbook also presents the most popular approaches related to the recovery of language functions in aphasia, which have proven their effectiveness with the developed approaches, methods, programs and technologies. Undoubtedly the most

important and with a valuable practical-applied aspect is the part in which Elka Goranova offers a therapeutic methodology, which is based on her own clinical experience at the Center of Logopedics at SWU "Neofit Rilski". For each of the stages of therapeutic effect, the goals of application of the individual methods are indicated. They are very well justified and the instructions are written clearly and understandably. The applications to the mentioned methods are extremely useful, the content of which is based on the evidence from the author's practice. As an enriching element of the methodology can be mentioned the description of the Mind mapping method, which is very effective and can be used as a basis for anomic aphasia.

The overall scientific production of Chief Assistant Professor Elka Goranova has a high level of awareness of scientific achievements in the world. On some of them she is based for conducting and comparative analysis of her own research. The publications are characterized by a high scientific style, and the hypotheses of the research are proven or rejected by properly selected statistical methods, supplemented by a rich qualitative analysis and numerous conclusions and recommendations for practice. These citations are evidence of the influence of publications in the scientific community and the recognisability of the author.

The candidate's research skills are evident from her participation in educational and research projects such as "Implementation of aids to improve speech breathing in people with communication disorders", "Use of supportive and alternative communication in the rehabilitation process of children with communication disorders", EMRFA, "Evidence Based Practice - Research Methods to Measure Intervention Efficacy" - COST Action, Erasmus + and etc.

III. Main contributions in the scientific, scientific-applied and teaching activity of the candidate

Based on the materials provided by the candidate, I can summarize the following main contributions to scientific, scientific-applied and teaching activities:

1. Contributions to scientific activity

- Development of a Computerized method for collection, initial processing and automatic calculation of all 147 speech therapy parameters for 5 speech tasks in persons with stuttering (6.1., 8.3.)
- Evidence that heart rate variability is an indicator of an imbalance in autonomous regulation during speech production in persons who stutter (6.1., 8.3.)
- The application of Biofeedback technologies shows positive changes in breathing patterns, heart rate, stress levels and anxiety (3.1)

2. Contributions to the science-applied field of speech therapy

- Development of own methodology for influencing disfluency in adults who stutter (3.1)
- Implementation in the speech therapy practice of Biofeedback technologies in stuttering therapy (3.1, 7.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10.)

3. Contributions in the scientific-applied and teaching activity

- The EC301 assessment battery tested in Bulgarian conditions is reliable and effective for assessing the ability of people with aphasia to cope with everyday situations (21)
- A practical guide to therapy for sensory forms of aphasia for clinicians and students (21)
- Implementation of Biofeedback in stuttering treatment and student's education (3.1, 7.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10.).

The main part of the contributions can be defined as independently achieved (3.1, 8.2., 8.8., 8.9., 8.10, 21). The joint publications and the achieved results are a proof of the candidate's skills to work in a team.

IV. Critical remarks and recommendations

The presented materials are a proof for rich research and teaching experience. My critical remark is focused on the scope of the analysis in the work "Complex speech therapy and functional therapy of stuttering in adults" - the rich empirical material suggests a more extensive discussion. Therefore, I recommend the candidate to continue with the application of Biofeedback technologies in the treatment of stuttering and to expand the qualitative analysis over the results obtained.

V. Conclusion

The candidate for the academic position of "Associate Professor" has high research qualities with the necessary publications and contributions. She has extensive teaching and administrative experience at SWU "Neofit Rilski".

Based on the above, I give an overall positive evaluation of the scientific and teaching activities of Chief Assistant Professor Elka Georgieva Goranova, PhD for taking the academic position of "Associate Professor" in the field of higher education 7. Health and Sport, professional field 7.4. Public Health (Logopedics) at the Faculty of Public Health, Health Care and Sport of the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

20 April 2022

Reviewer:

Assoc. Prof. M. Simonska, PhD